

DACO-ROMANITATEA ȘI ROMÂNITATEA ÎN OPERA LUI V. PÂRVAN

Ioan Mitrea

Dacă așa cum observa istoricul Al. Zub, distinsul exeget al vieții și operei pârvaniene, că „o personalitate de anvergura lui Pârvan e sortită să mențină mereu treaz interesul public”¹, cu atât mai mult un prilej precum aniversarea a 125 de ani de la nașterea savantului ne îndeamnă să revenim și să stăruim, din nou, asupra operei sale pentru a-i desluși și înțelege mai bine amplitudinea, sensurile profunde, viziunea-i cuprinzătoare și nu în ultimul rând actualitatea multora dintre ideile sale.

S-a făcut observația că „recită astăzi, în oricare dintre registrele ei, opera pârvaniană se recomandă prin vastul ei orizont și nu mai puțin prin acel suflu de temeinicie care asigură îndeobște durată”².

Fără a umbri, cât de cât, niciuna din laturile creației sale și acceptând că „Pârvan nu e nicăieri întreg... nu se exprimă printr-o carte anume, ci prin ansamblul operei”³, este neîndoielnic că opera științifică pârvaniană, în primul rând opera istorico-arheologică, este dominată de dorința luminării „misterului” originii poporului român. Readucerea în discuție a unora din problemele atacate de V. Pârvan, referitoare la începuturile istoriei neamului românesc, ca popor neolatin este cu atât mai justificată în condițiile în care, în repetate ocazii, s-a evidențiat perenitatea și actualitatea multora din ideile sale⁴, sensul lor novator în orientarea cercetărilor privind istoria geto-dacilor și a procesului de etnogeneză a românilor.

Din capul locului V. Pârvan, cunoscând puținătatea izvoarelor scrise și stadiul precar al cercetărilor arheologice în țara noastră, era convins că înaintea oricărui demers pe drumul rescrierii istoriei străvechi și vechi se impunea inițierea unui program de cercetare modernă în arheologia românească, mergând de la metoda de cercetare până la formarea unei școli arheologice.

Încă din 1906, pe când era la specializare în Germania, unde arheologia tocmai se primenea⁵, în două lucrări publicate mai întâi în *Convorbiri literare*⁶ și apoi în extras⁶, V. Pârvan a inițiat și formulat sintetic un autentic program de cercetare modernă în arheologia românească⁷.

V. Pârvan și mai târziu a subliniat importanța documentelor arheologice,

¹ Al. Zub, **Pe urmele lui Vasile Pârvan**, București, 1983, p. 13.

² Idem, **Dilemele unui istoric**, Iași, 2002, p. 45.

³ Idem, **Pe urmele lui Vasile Pârvan**, p. 354-355.

⁴ Ioan Mitrea, **Perenitatea ideilor lui V. Pârvan privind istoria geto-dacilor și etnogeneza românilor**, în *Zargidava-revistă de istorie*, II, Bacău, 2003, p. 13-24.

⁵ Al. Zub, **op.cit.**, 1983, p. 288.

⁶ V. Pârvan, **Câteva cuvinte cu privire la organizația provinciei Dacia Traiană**, în *Convorbiri literare*, XL, 1906, p. 747-776, 873-904, și extras, București, 1906, 64p.; idem, **Salsovia**, în *Convorbiri literare*, XL, 1906, p. 962-975, 1017-1046, și extras, București, 1906, 47 p.

⁷ Ioan Mitrea, **V. Pârvan – inițiatorul programului de cercetare modernă în arheologia românească**, în *Carpica*, XXXV, 2006, p. 5-11.

îndeosebi pentru cunoașterea epocii romane și postromane în Dacia, adică a timpului în care s-a plămădit daco-romanitatea și corolarul său românitătea, având în vedere, în primul rând, lipsa aproape totală a izvoarelor scrise. Într-o lucrare publicată în 1921 la Sibiu, V. Pârvan spunea: „Problema continuității poporului românesc în patria sa de la Traian până azi nu se poate rezolva decât pe cale arheologică, documentele istorice între anii 270 și 1200 lipsind aproape cu totul”⁸.

Dorind să lumineze „misterul” originii poporului român, V. Pârvan și-a propus realizarea unei trilogii, din care nu a văzut lumina tiparului decât **Getica**⁹, prin care a pus bazele științifice ale cunoașterii fundamentului procesului de formare a poporului român. Așa cum remarcă unul din marii specialiști ai problematicii privind etnogeneza românilor, V. Pârvan prin **Getica** „cu o clarviziune profetică de etnolog luminat a stabilit coordonatele geto-dace ale fondului autohton al romanității românilor”¹⁰. Și în această lucrare fundamentală a istoriografiei, și în genere a culturii românești, V. Pârvan a subliniat, din nou, importanța cercetărilor arheologice. „Rezumând – zicea savantul – trebuie să spunem cu părere de rău, că numai cu ajutorul știrilor literar-monumentale, clasice, nu ne putem în orice caz da seama decât în linii mari de problema getică – fie politic, fie cultural – nu numai în vremea scythică, ori cea celtică, dar chiar în cea romană. De aceea tot de la săpăturile arheologice e de așteptat răspunsul hotărâtor”¹¹.

Dispariția neașteptată a lui V. Pârvan, la 45 de ani neîmpliniți, în ziua de 26 iunie 1927, în plină activitate creatoare, l-a împiedicat să finalizeze proiectul trilogiei, din care, alături de **Getica**, pe care a avut bucuria să o vadă tipărită în ianuarie 1927, iar din aprilie același an începuse lucrul la o ediție pentru străinătate, mai făceau parte **Dacia romană** și **Protoistoria slavilor**. Despre aceste ultime două părți ale trilogiei avem puține informații. Știm doar că structura tematică a Daciei romane era deja schițată din 1906, în lucrarea amintită mai sus și intitulată **Câteva cuvinte cu privire la organizația provinciei Dacia Traiană**, iar pentru **Protoistoria slavilor** primise invitația de a o tipări în Germania, savantul român angajându-se să depună manuscrisul până la 1 ianuarie 1928¹².

Deși cele două ultime părți ale trilogiei amintite nu au mai putut fi realizate, multe din ideile lui V. Pârvan privind romanizarea Daciei și finalizarea etnogenezei românilor, în fapt despre daco-romanitate și românităte, se regăsesc formulate în mai multe din lucrările sale. Așa, de exemplu, problema romanizării a fost abordată încă din 1906, pe vremea când era la studii la Berlin, în lucrarea consacrată organizării Daciei, în care ni se înfățișează un adevărat „proiect” despre modul cum trebuia realizat „un studiu complet asupra organizării provinciei Dacia Traiană”¹³.

Tot în anii studiilor la Berlin a conceput o lucrare intitulată **Viața romană la Dunărea de Jos**, în două părți: I. **Autohtonii**, și II. **Cultura romană**. Lucrarea a fost

⁸ V. Pârvan, **Probleme de arheologie în România**, în V. Pârvan, **Scrieri**, text stabilit, studiu introductiv și note de Alexandru Zub, București, 1981, p. 244.

⁹ Idem, **Getica. O protoistorie a Daciei**, București, 1926; ediție nouă, îngrijită de Radu Florescu, București, 1982.

¹⁰ I.I. Russu, **Permanența lui Vasile Pârvan**, în *Transilvania*, VI, nr. 6, 1977, p. 18.

¹¹ V. Pârvan, **op.cit.**, ed. Radu Florescu, 1982, p. 371.

¹² Al. Zub, **Vasile Pârvan: biobibliografie**, București, 1975, p. 135-136; idem, **op.cit.**, 2002, p. 92.

¹³ V. Pârvan, **Câteva cuvinte...**, extras, 1906, p. 32; Ion Ioniță, **Ideii despre romanizarea lumii dace în opera lui Pârvan**, în *Hierasus*, V, 1983, p. 330.

realizată doar în parte¹⁴. Cu ocazia prezentării lucrării de doctorat, în 1908, având ca temă naționalitatea negustorilor din Imperiul Roman, V. Pârvan a susținut și o conferință despre „Romanizarea provinciei Dacia”¹⁵. Câțiva ani mai târziu, în 1911, V. Pârvan a prezentat un ciclu de trei lecții la Universitatea de vară de la Vălenii de Munte, creată de N. Iorga, având ca teme: romanizarea tracilor din nordul Dunării, orașele Daciei romane și satele daco-romane¹⁶.

Chiar și într-un text comemorativ, precum cel închinat împăratului Traian, V. Pârvan a găsit prilejul potrivit pentru a evidenția importanța încheierii războaielor daco-romane pentru accelerarea romanizării și finalizarea procesului de formare a poporului român. Din această perspectivă „Columna lui Traian” devenea un autentic act de naștere a noului popor neolatin. „Priviți pe alba columnă din Roma povestea cea tristă a căderii Daciei. Sunt chipuri cioplite, în marmoră rece, a marelui foc, care a topit două popoare într-unul”¹⁷.

Programul conturat de V. Pârvan, în 1906, pentru cunoașterea Daciei Traiane, a fost dezvoltat, aplicat și realizat cu tenacitate până la sfârșitul vieții sale, pentru Dobrogea romană. Mărturie stau cercetările arheologice sistematice de la Cetatea Tropaeum, Ulmetum, Tomis, Histria, Callatis etc., precum și studiile tipărite¹⁸.

Multe referiri privind daco-romanitatea și românitatea le găsim în câteva din lucrările sale tipărite înainte de apariția *Geticelor*¹⁹ sau după²⁰. Avem astăzi o bogată bibliografie menită a evidenția ideile lui V. Pârvan, din aceste lucrări, privind daco-romanitatea și românitatea²¹.

În problema esențială a istoriei noastre de început, privind romanizarea dacilor, Pârvan a adus o viziune nouă, care a fost consolidată în timp cu noi argumente arheologice. V. Pârvan a inclus dintr-un început problema romanizării teritoriilor vechii Dacii în ansamblul procesului de romanizare a unor întinse regiuni europene²². Istoria

¹⁴ I. Andrieșescu, **Vasile Pârvan, 1882-1927**, București, 1927, p. 8.

¹⁵ V. Pârvan, **Correspondență și acte**, ediție îngrijită de Alexandru Zub, București, 1973, p. 323; Al. Zub, **op.cit.**, 1983, p. 93; idem, **op.cit.**, 2002, p. 164.

¹⁶ Al. Zub, **Vasile Pârvan: efigia cărturarului**, Iași, 1974, p. 248; idem, **op.cit.**, 1983, p. 142.

¹⁷ V. Pârvan, **Parentalia. Închinare împăratului Traian la XVIII veacuri de la moarte**, în **Memoriale**, 1923, p. 176.

¹⁸ Ion Ioniță, **op.cit.**, p. 330.

¹⁹ V. Pârvan, **Contribuții epigrafice la istoria creștinismului daco-roman**, București, 1911; ed. II, București, 2000; idem, **Începuturile vieții romane la gurile Dunării**, București, 1923; ed. A II-a, îngrijită și adnotată de Radu Vulpe, București, 1974.

²⁰ Idem, **Dacia. An outline of the early civilisations of the Carpatho-Danubian countries**, Cambridge, 1928. În limba română, **Dacia. Civilizațiile străvechi din regiunile carpato-dunărene**, ediție îngrijită de Radu Vulpe, cu editări din 1937, 1957, 1958, 1967 și 1972.

²¹ Radu Vulpe, **Vasile Pârvan și originea neamului românesc**, în *Ethos*, I, Iași, 1944, 2-3, p. 260-269; Em. Condurachi, **Vasile Pârvan. Opera și gândirea sa istorică**, în volumul **Vasile Pârvan**, București, 1957, p. 5-48; idem, **L'archéologie Roumaine au XXe siècle**, București, 1963, p. 12-39; I. Barnea, **Vasile Pârvan și problema creștinismului în Dacia Traiană**, în *Studii teologice*, X, 1958, 1-2, p. 93-105; Al. Zub, **op.cit.**, 1974, p. 241-273; idem, **op.cit.**, 1983, p. 286-324; idem, **op.cit.**, 2002, p. 81-92; Ligia Bârzu, **Romanizarea și continuitatea daco-romană în opera lui Vasile Pârvan**, în *SAI*, 1983, p. 148-152; Ion Ioniță, **op.cit.**, p. 329-333; D. Protase, **Concepția lui Vasile Pârvan despre romanitate și continuitate în ținuturile carpato-danubiene**, în *Studia Universitatis „Babeș-Bolyai” – Historia*, Cluj-Napoca, 1983, 28, p. 3-7; Ioan Mitrea, **Etnogeneza românilor în opera lui Vasile Pârvan**, în *Suceava. Anuarul Muzeului*, X, 1983, p. 847-851; idem, **op.cit.**, în *Zargidava-revistă de istorie*, II, 2003, p. 13-24 etc.

²² Ioan Mitrea, **Romanizarea Daciei – proces istoric de importanță europeană**, în *Vitaliul*, periodic al

provinciilor romane de la Dunărea de Jos nu a fost tratată ca un caz particular ci a integrat-o în istoria generală a imperiului și îndeosebi a romanității orientale. „Noi, românii de azi suntem nu numai urmașii romanilor din Dacia, ci, în aceeași vreme, urmașii, și ca sânge și ca suflet ai întregii împărății romane de răsărit care alcătuia o singură țară mare de limbă latină”²³.

Și în finalul **Geticelor**, Pârvan evidențiază rolul legăturilor mai vechi cu lumea romană în romanizarea Daciei. „În momentul când romanii luau definitiv la Dunăre rolul civilizator al celților, supunându-i și pe aceștia, din Gallia și până la gurile Dunării formelor de viață romane, Dacia era perfect pregătită să devie și ea romană”²⁴.

În concepția lui V. Pârvan legăturile dintre lumea romană și lumea geto-dacică, dinainte de Traian, au pregătit terenul romanizării. „Cele dintâi semănături cu sămânță romană la Dunărea noastră au fost cu două sute de ani mai vechi”²⁵, decât momentul transformării unei părți din Dacia în provincie romană. Pârvan a extins cercetarea privind romanizarea, și asupra dacilor liberi, adică asupra teritoriilor dacice rămase în afara stăpânirii romane efective. În concepția sa romanizarea a cuprins întreaga Dacie a lui Decebal. „Și mai clară era situația în Moldova” spunea Pârvan. „Romanii n-au ocupat-o în chip oficial. Totuși Traian însuși a fost acela care la Barboși a întemeiat un castru foarte bine întărit, în care fură instalate nu numai trupe auxiliare, ci și un detașament din Classis Flavia Moesica, flota care, ca și în Moesia Superioară pe Margus, așa și pe Hierasus făcea poliția acestui mare afluent al Dunării. Împrejurul Barboșilor numeroși coloniști formară un territorium”²⁶.

V. Pârvan considera că un rol important în romanizarea Moldovei l-au avut drumurile comerciale ce legau Sciția Minor de Transilvania sau cele care străbăteau spațiul est-dacic dinspre Olbia și Tyras spre sud-estul Transilvaniei. „De la Barboși... ducea pe Hierasus în sus... și apoi pe valea Trotușului către pasul Oituzului, la castrul roman de la Brețcu în sud-estul Transilvaniei, drumul roman care lega în modul cel mai direct orașele romane ale Sciției Minore de Dacia Orientală. Dar chiar marele drum care de la Olbia trecea spre Tyras, peste Basarabia și peste Moldova, drept înspre Transilvania... pare să fi fost nu numai umblat, dar oficial recunoscut”²⁷.

V. Pârvan a acordat Moesiei un rol deosebit ca suport al romanității nord-dunărene. „Între Dacia lui Traian care-și începe viața cea nouă abia de la 107 înainte, și Dobrogea, care o începuse cu aproape o sută de ani mai curând, se deschid drumuri multe, bine păzite și mereu umblate, atât din Ardeal spre Mare, cât și de la Mare spre Ardeal. Pe văile Siretului, Buzăului, Ialomiței, Argeșului, trec acum la deal și la vale trupe romane, negustori romani, țărani daco-romani, și viața dacică, până în adâncurile ei, fără zgomot și fără pompă, se face viață romană”²⁸.

În concluzie V. Pârvan evidențiază că „nu numai Transilvania, Banatul și Oltenia, dar și Muntenia și Moldova au primit încetul cu încetul, prin legăturile de rasă și de interes cu Dacia romană pe de o parte, cu Moesia getică pe de alta, forma romană a

Centrului Cultural Internațional „George Apostu”, Bacău, Anul XV, nr. 1-2 (27), aprilie 2007, p. 49.

²³ V. Pârvan, **Începuturile vieții romane...**, ed. 1923, p. 14.

²⁴ Idem, **Getica**, ed. 1982, p. 406.

²⁵ Idem, **Începuturile vieții romane...**, p. 13-14.

²⁶ Idem, **Dacia...**, ed. 1967, p. 152.

²⁷ **Ibidem**, p. 152.

²⁸ V. Pârvan, **Începuturile vieții romane...**, p. 223.

vieții, cu atât mai mult, cu cât aceasta era înainte de toate o viață rurală și cu cât prin mijloacele și prin metodele ei era cu mult superioară vieții agricole a dacilor liberi”²⁹.

V. Pârvan a vorbit de „romanizarea prin agricultură”, susținând cu argumente veridice că romanismul nostru „descinde de-a dreptul din plugarii danubieni, de la frontierele occidentale ale Pannoniei Superioare... până la gurile Dunării”³⁰, și că „romanii n-au putut prinde rădăcini decât acolo unde au putut deveni țărani. Bazinul Dunării este o regiune clasică a agriculturii încă din neolitic”³¹.

V. Pârvan a văzut în țărănime, ca și profesorul său N. Iorga, un element de permanență, de continuitate și vitalitate. Puterea de persistență și regenerare în timp a civilizației țărănești dacice, daco-romane și apoi vechi românești a fost deseori subliniată de către V. Pârvan. Astfel „când s-a dat... ordinul de evacuare a Daciei, toți soldații, funcționarii, oamenii de afaceri au plecat. Și odată cu aceasta orașele muriră. Dar țăranii, pe peticul lor de pământ au rămas”³², iar după venirea slavilor, în vreme ce „romanismul pastoral al Dalmației și Moesiei Superioare a fost încetul cu încetul subminat și distrus... romanismul agricol al Daciei și Moesiei Inferioare a rezistat de-a lungul întregului ev mediu până în zilele noastre”³³.

Susținând originea daco-romană a poporului român și continuitatea sa neîntreruptă în spațiul vechii Dacii, V. Pârvan a supus unei analize multilaterale, cea mai pătrunzătoare de la A.D. Xenopol încoace teoria roesleriană, demonstrând netemeinicia argumentelor acestei teorii³⁴.

V. Pârvan evidențiază absurditatea unei teorii, precum cea roesleriană, care susține retragerea populației daco-romană din Dacia și revenirea pe același loc după cca. o mie de ani. „Și dacă mai adăugăm că ei sunt așezați acum, în veacul al XIII-lea și al XIV-lea, tocmai acolo și numai acolo, unde au fost așezați strămoșii lor, daco-romanii, te cuprinde mirarea, cum de n-au greșit după zece veacuri de lipsă de aici, ca să se așeze ceva mai la dreapta, ori ceva mai la stânga”³⁵. Această idee a revenirii pe același loc, după cca. un mileniu, un adevărat miracol la scara istoriei universale, a fost reluată și de Liviu Rebreanu, în Discursul de recepție la Academia Română, în vara fierbinte pentru hotarele țării din 1940. „Ce argument de continuitate poate fi mai plauzibil decât existența aceluiași popor, pe aceleași locuri, după două mii de ani? Inexplicabilă ar fi tocmai discontinuitatea. S-au văzut popoare mutându-se în altă țară, se cunosc popoare care au dispărut cu totul, dar un popor care să dispară și să se risipească pentru a reapărea, peste multe sute de ani, exact în locurile pe care le-a părăsit ar fi o minune ce nu se poate întâmpla decât în anumite manuale istorice cu tâlc”³⁶ (s.n.I.M.).

V. Pârvan nu numai că a integrat daco-romanitatea în aria romanității orientale, și pe un plan mai larg în aria întinsă a romanității europene, dar a sesizat corect, pe baza

²⁹ Idem, *Dacia...*, ed. 1967, p. 155.

³⁰ *Ibidem*, p. 156.

³¹ *Ibidem*, p. 155.

³² *Ibidem*, p. 154.

³³ *Ibidem*, p. 156.

³⁴ V. Pârvan, *Contribuții epigrafice la istoria creștinismului daco-roman...*, ed. 1911, passim; idem, *Începuturile vieții romane...*, p. 7-16.

³⁵ Idem, *Începuturile vieții romane...*, p. 12.

³⁶ Liviu Rebreanu, *Laudă țăranului român*, Discurs de recepție la Academia Română, în *Viața românească*, Anul XXXII, nr. 7, iulie 1940, p. 5.

unei documentații încă lacunare, și etapele romanizării în vechea Dacie, diferențiind o primă etapă preliminară care a durat până la cucerirea Daciei în 105-106, apoi o etapă hotărâtoare între 106-275, și o ultimă etapă, de la retragerea administrației romane până la venirea și sedentarizarea slavilor în aceste regiuni. În acest lung drum V. Pârvan a evidențiat rolul decisiv al momentului cuceririi Daciei de către romanii conduși de Traian, și urmările acestei cuceriri. „În Dacia regelui Decebal, biruită de armatele tale, tu n-ai lăsat jalea și pustiul, ci ai adus tot prisosul vieții romane... îngropând sămânța romană, pentru că zidirea ta aici a fost veșnică... pentru că ai fost nou întemeietor de țară romană”³⁷.

V. Pârvan sublinia caracterul ireversibil al romanizării și atunci când afirma că „de marea lumină a Romei rămâne în veci luminată Dacia”³⁸. Pentru Pârvan „vremea daco-romană”, în care, în primul rând, victa Dacia a devenit Dacia Romană, este concepută doar ca o etapă, evident hotărâtoare, din istoria poporului român, care face legătura între lumea traco-dacică și poporul român deplin format.

În consolidarea și desăvârșirea romanității nord-dunărene V. Pârvan a sesizat corect rolul jucat de revenirea stăpânirii romano-bizantine la nordul Dunării, în vremea lui Constantin cel Mare și în timpul lui Justinian³⁹. În epoca Constantin cel Mare – Justinian, îndeosebi după adoptarea Edictului de la Milano în 313, s-a intensificat și generalizat răspândirea creștinismului în nordul Dunării, factor esențial în desăvârșirea romanității în tot spațiul vechii Dacii⁴⁰. Pârvan a intuit corect importanța cunoașterii începuturilor creștinismului în lumea daco-romană, pentru fundamentarea daco-romanității și românității, subliniind că „din cercetarea unei probleme, se poate să iasă puncte de vedere noi pentru adâncirea, mai cu folos, a celeilalte”⁴¹.

Evidențiind în mai multe rânduri, că daco-romanitatea și românitatea s-au dezvoltat în cadrul romanității orientale, că „începuturile românilor” sunt atât în nordul, cât și în sudul Dunării, în toată „Romania orientală”, V. Pârvan a explicat și cum s-a ajuns ca romanitatea răsăriteană, a Daciei, în loc să rămână o peninsulă a romanității europene, a devenit o insulă de latinitate. Pannonia a fost mult timp un teritoriu roman, „dar lipsa de continuitate teritorială cu Dacia și cu Moesia i-a fost fatală: rămasă singură, Pannonia romană a fost sfărâmată de slavi, maghiari și germani împreună. Așa s-a întâmplat că România, în loc să fie o peninsulă a continentului latin către Orient, a rămas o insulă, foarte mare, dar foarte depărtată de marea masă a rudelor sale”⁴².

Deși oarecum izolată, daco-romanitatea și românitatea din spațiul vechii Dacii au supraviețuit datorită rădăcinilor adânci și viguroase, datorită caracterului agricol și creștin al comunităților autohtone. Slavii, pătruși și sedentarizați, în parte, în aceste regiuni n-au putut disloca daco-romanitatea și românitatea deja constituită. Slavii, în fapt, s-au asimilat treptat atât în „daco-romanitate”... cât și în „românitatea nord-

³⁷ V. Pârvan, *Parentalia...*, în *Memoriale*, p. 191.

³⁸ *Ibidem*, p. 181.

³⁹ V. Pârvan, *Începuturile vieții romane...*, p. 11.

⁴⁰ Nelu Zugravu, *Geneza creștinismului popular al românilor*, București, 1997, p. 359-445; Al. Madgearu, *Rolul creștinismului în formarea poporului român*, București, 2001, p. 113; Ioan Mîtreă, *Romanitate și creștinism în secolele V-VI în lumea satelor din spațiul carpato-nistean*, în *Zargidava – revistă de istorie*, I, Bacău, 2002, p. 17-44.

⁴¹ V. Pârvan, *Contribuții epigrafice...*, ed. 1911, p. 7.

⁴² Idem, *Dacia...*, ed. 1967, p. 156.

dunăreană”.

Și în spațiul vechii Dacii, precum în tot spațiul romanității europene, migratorii, atât cei dinaintea slavilor, cât și cei de după, n-au distrus sămânța romană, în cazul nostru sămânța care a rodit prin daco-romanitate și românitate. „Popoare după popoare – spunea V. Pârvan – s-au revărsat peste pământurile Romei și toate s-au topit în marea flacăra a vieții romane”⁴³. Iar noi, urmașii și reprezentanții romanității orientale, suntem datori azi și în viitor să ducem mai departe această flacăra și nu zgura trecutului.

(*Vitaliu*. Periodic al Centrului Cultural Internațional „George Apostu”, Bacău, Anul XV, nr. 5-6 (29), noiembrie 2007, p. 23-24)

Daco-Romanité et Roumanité dans l'oeuvre de V. Pârvan

Résumé

Afin d'éclaircir le „mystère” de l'origine du peuple roumain, V. Pârvan, créateur de l'école moderne d'archéologie de Roumanie, a conçu une trilogie contenant: **Getica. Une protohistoire de la Dacie; La Dacie romaine et La Protohistoire des Slaves.**

C'est à la fin de 1924 qu'a été imprimée **Getica**. La disparition, à 45 ans, le 26 juin 1927, de V. Pârvan, a empêché l'accomplissement du projet. Par **Getica**, Pârvan a jeté les bases de la connaissance du monde et de la civilisation gète-dace, qui constituent le fondement du procès d'ethnogenèse des Roumains.

Les deux dernières parties de la trilogie n'ont plus été finalisées. Pourtant, on retrouve dans plusieurs des ouvrages de V. Pârvan bien des idées sur la romanité et la roumanité. Nous en mentionnons: **Contributions épigraphiques à l'histoire du christianisme daco-romain; La Dacie. Les Civilisations préhistoriques des régions Karpatiques-danubiennes**, etc.

V. Pârvan a conçu la romanité de la Dacie comme un vaste procès européen, il a une intuition correcte sur la durée et les étapes de ce procès, les facteurs ayant favorisé et déterminé la romanité, etc.

La romanité de l'ancienne Dacie, respectivement la daco-romanité et roumanité étaient, dans la vision de V. Pârvan, des procès historiques irréversibles s'étant déroulés dans la Dacie du nord et sud-danubienne, avant l'établissement des Slaves dans ces régions.

⁴³ Idem, *Parentalia...*, în *Memoriale*, p. 175.